

Bijlage 1: Inzet en resultaten aanpak overlast station en omgeving

In deze bijlage beschrijven we de inzet en behaalde resultaten in de aanpak overlastgevende en criminele vreemdelingen in 2024. Deze interventies komen samen in de aanpak onder regie van de gemeente. Meer cijfers leest u in bijgaande factsheet Cijfers aanpak overlastgevende en criminele vreemdelingen (bijlage 2) en factsheet Meldpunt voor Perspectief (bijlage 3).

Persoonsgerichte aanpak

In de aanpak overlastgevende en criminele vreemdelingen maken we gebruik van de persoonsgerichte aanpak. Door de persoonsgerichte aanpak krijgen we snel zicht op groepen en bijpassende handelingsperspectieven. Deze aanpak richt zich op mensen die vaker in beeld zijn gekomen bij de politie voor overlast en/ of crimineel gedrag. Met deze aanpak kunnen we met alle betrokken zorg- en veiligheidspartners (binnen de grenzen van de wet) informatie delen en gerichte afspraken maken over passende interventies zoals het toeleiden naar voorliggende voorzieningen. Het doel is om mensen, daar waar het kan, duurzaam te herenigen met hun familie in het land van herkomst of laten terugkeren naar het land van eerste aanvraag en/ of toe te leiden naar begeleiding op maat (zoals bij alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv)) zodat de overlast en criminaliteit vermindert.

Resultaat

In 2024 hebben we bij 141 personen persoonsgerichte interventies vanuit de PGA OCV ingezet. PGA-experts brengen van nieuwe personen de zorgvragen en het veiligheidsrisico in kaart. Hierdoor hebben we snel zicht op de problemen die spelen en welke handelingen er zijn om deze op te lossen en zo de overlast en criminaliteit te stoppen. De PGA-experts coördineren en monitoren vervolgens de verschillende interventies en zorgen dat ze goed op elkaar aansluiten. Zo hebben zij, binnen de 141 aanpakken, ervoor gezorgd dat mensen geholpen werden om terug te keren naar het land van herkomst, dat mensen die dat nodig hebben de juiste zorg kregen en er trajecten startten via detentie (gedwongen terugkeer of vreemdelingen-ISK voor veelplegers). Vanuit de PGA konden we een stevige lijn leggen met de strafrechtketen, te starten met ZSM-aanpak¹.

Als centrumgemeente hebben we vanuit de PGA twaalf buurgemeenten geholpen met het opzetten van een persoonsgerichte aanpak rondom deze doelgroep door onze expertise met betrekking tot de regelgeving en de contacten met de bijbehorende partners te delen.

Meer cijfers met betrekking tot de aanpak overlastgevende en criminele vreemdelingen vindt u in bijgaande factsheet Cijfers aanpak overlastgevende en criminele vreemdelingen (bijlage 2).

Meldpunt Perspectief

Het doel van het Meldpunt Perspectief is duurzame toekomstperspectieven creëren voor voornamelijk vertrekplichtigen uit Noord-Afrika en Midden-Oosten in Utrecht. Het meldpunt legt contact met deze mensen. Zo komen de doelgroep en de benodigde interventies beter in beeld. Met de aanpak op de groep overlastplegers verminderen we veiligheidsrisico's en laten we mensen duurzaam terugkeren naar hun land van herkomst.

Resultaat

In 2024 heeft het Meldpunt Perspectief voor 176 personen vooruitgang geboekt in het bieden van maatwerkoplossingen en duurzame perspectieven. Vijf personen zijn vrijwillig teruggekeerd naar hun land van herkomst, waarbij drie van hen nazorg ontvingen. 45 personen hebben met hulp van het Meldpunt Perspectief ervoor gekozen om door te reizen naar een derde land. Een aanzienlijk deel van de doelgroep is doorverwezen naar gespecialiseerde zorg, zoals revalidatiecentra en intramurale woonvoorzieningen. Diagnostiek bij drie personen heeft geleid tot succesvolle plaatsingen in behandelingen die aansluiten bij hun specifieke behoeften.

¹ Voor misdrijven als (winkel) diefstal, vernieling of zakkenrollerij is de ZSM-aanpak ontwikkeld. Het doel van deze aanpak is om zorgvuldig, snel en op maat te reageren op criminaliteit, waarbij recht gedaan wordt aan de belangen van de dader, het slachtoffer en de maatschappij.

We hebben de inzet van het Meldpunt Perspectief uitgebreid door hen ook in te zetten bij de Koud Weer Regeling voor het leggen van contact en screening.

Verder is het Meldpunt Perspectief inmiddels aangesloten bij het Eropaf-team in de binnenstad. Een resultaat van de inzet van het Meldpunt Perspectief is ook dat zij een toename hebben gezien van het gebruik van het middel Karkoubi en hierop een analyse hebben gemaakt. Deze is gedeeld met andere partners zoals politie, handhaving en collega-veldwerkers (bewustwording en handelingsperspectief).

Meer over de inzet van het Meldpunt Perspectief leest u in bijgaand factsheet Meldpunt Perspectief (bijlage 3).

Team toezicht bijzondere doelgroepen

Dit team is op 1 april 2024 gestart en bestaat uit 'stevige, streetwise' jongens, die bekend zijn met de taal en cultuur van de doelgroep. Vaak gaat het om ervaringsdeskundigen. Ze werken samen met betrokken partijen, omwonenden, winkeliers etc. Ze zijn maandag t/m woensdag en vrijdag tot 21 uur in twee koppels van twee personen aanwezig en op donderdag tot 22 uur.

Resultaat

Het team spreekt overlastgevers aan en probeert te de-escaleren wanneer dat nodig is. De aanwezigheid van het team draagt bij aan het veiligheidsgevoel van o.a. ondernemers in deze omgeving.

Stewards

Naar aanleiding van signalen van toenemende overlast op het OPG-terrein (Utrecht Zuid-West) en rondom winkelcentrum Overvecht zijn op deze locaties stewards ingezet.

Resultaat

Deze stewards zorgen er onder andere voor dat overlastgevers het terrein verlaten. Zij grijpen in bij incidenten. De stewards voorkomen ook dat overlast ontstaat en dragen bij aan het veiligheidsgevoel van o.a. de ondernemers in deze omgeving.

Locatie Rumah in Lombok

In september 2024 is de locatie de Rumah in Lombok geopend. Dit is een plek voor de buurt waar professionals, bewoners, ondernemers en partners uit de wijk kunnen samenkomen en samenwerken om de leefbaarheid en veiligheid in het gebied te verbeteren. Deze locatie fungeert ook als uitvalsbasis voor boa's en politie zodat zij beter bereikbaar zijn en sneller kunnen acteren op overlast en criminaliteit.

Resultaat

De eerste resultaten waren positief. Bewoners en ondernemers in de kop van Lombok ervaren minder overlast en het gevoel van onveiligheid is verminderd. Doordat deze locatie is gevestigd in een buurt waar de overlastgevende en criminele vreemdelingen een groot aandeel hebben/ hadden in de overlast, kan hier snel geschakeld worden. Waar nodig kunnen direct maatregelen genomen worden; bijvoorbeeld het opleggen van een verblijfsontzegging.

Overlastdienst politie en handhaving

Om repressief op te kunnen treden tegen de overlast en criminaliteit zijn we in 2023 gestart met een tijdelijke 'overlastdienst' vanuit de politie en handhaving. Twee koppels van twee personen zijn hier dagelijks voor vrijgemaakt in de late dienst (14.00 uur tot 23.00 uur). De overlastdienst focust zich op hotspotlocaties in en rondom het stationsgebied en de binnenstad en beweegt met de overlast mee. Deze inzet is in 2024 structureel gemaakt.

In het stationsgebied en de directe omgeving wordt, aanvullend op de reguliere handhavingsinzet, extra toezicht gehouden door gemeentelijke handhavers via het zogenoemde Actualiteitenteam THOR. Dit team is flexibel inzetbaar en wordt gericht ingezet op locaties waar sprake is van acute of toenemende overlast. De inzet vindt in principe plaats tijdens de late dienst (14:30–23:00 uur) en wordt afgestemd op de actuele situatie in en rondom het stationsgebied. De omvang varieert van één tot drie koppels handhavers.

Doordat er meer ingezet wordt vanuit politie en handhaving krijgen we ook beter in beeld wie er betrokken zijn bij de incidenten en kunnen we vervolgens via de persoonsgerichte aanpak de veiligheidsrisico's in kaart brengen als ook wat er nodig is op hulp/zorg.

Verblijfsontzettingsgebied stationsgebied en binnenstad

Het stationsgebied en een gedeelte van de binnenstad waar structureel veel overlast plaatsvindt, is aangewezen als verblijfsontzeggingsgebied. Dat betekent dat overlastplegers tijdelijk de toegang tot dit gebied kan worden ontzegd. Wanneer iemand zijn verblijfsontzeggingsmaatregel overtreedt, draagt dat bij aan de opbouw van een strafrechtelijk traject.

Resultaat

In 2024 zijn er door politie en THOR gezamenlijk 1221 verblijfsontzeggingen uitgereikt.

Dit zijn alle verblijfsontzeggingen die zijn opgelegd in het kader van overlast in het stationsgebied en de binnenstad en niet alleen voor de doelgroep overlastgevende en criminele vreemdelingen.

Integrale handhavingsacties

Een keer per maand houden we een integrale handhavingsactie in het stationsgebied. Politie, de Afdeling Vreemdelingenpolitie, Identificatie en Mensenhandel (AVIM), Toezicht & Handhaving, NS, Trigion, Keolis en U-OV gaan tegelijkertijd handhaven in openbaar gebied om overlast en criminaliteit tegen te gaan. De focus ligt daarbij op zakkenrollen, winkeldiefstal, wildplassen, alcohol- en drugsgebruik, intimidatie en reizen zonder ticket. De experts persoonsgerichte aanpak sluiten ook aan bij deze handhavingsactie om, wanneer nodig direct persoonsgerichte interventies uit te kunnen zetten.

Resultaat

In de zomer van 2024 hebben we de acties met de partners geëvalueerd. Daaruit kwam naar voren dat alle deelnemers enthousiast zijn over de integrale acties en er ook in 2025 graag mee door gaan. Totaal resultaat van 9 acties in 2024:

Uitstel van betaling (openbaar vervoer)	487
Proces Verbaal	295
Bekeuring	228
Combibon (openbaar vervoer)	38
VerBlijfsOntzegging opgelegd	38
Waarschuwing	33
Aanhouding	23
Inbeslagname wapen	3
Verkeersfeit	3
AVIM - zaken	13

Inzet bij geweldsincidenten onder Syrische jongeren

In december 2024 hebben we verschillende interventies ingezet op een groep van ruim 60 Syrische jongeren (betrokken bij incidenten). Op deze groep hebben we in 2024 de volgende interventies ingezet:

- **Stopgesprekken** met alle betrokkenen bij incidenten. Deze stopgesprekken vinden plaats op de locaties waar de betrokkenen verblijven in aanwezigheid van AZC, Nidos² en de wijkagent.

² Voogdij- en opvangorganisatie voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen

Binnen Utrecht hebben we dit zelf georganiseerd. Binnen de andere gemeenten hebben we dit uitgezet via de landelijke ketenmarinier.

- **Zorgmeldingen** bij alle incidenten waar minderjarigen bij betrokken zijn.
- **Persoonsgerichte aanpakken (Utrecht) opgestart** voor 6 van de eind december in Utrecht verblijvende betrokkenen is een PGA/ triage.
- **Persoonsgerichte aanpakken (buurtgemeenten) opgestart** bij 22 van de bij ons bekende personen die op een locatie in de provincie verbleven. We hebben contact gelegd met onze collega's van deze gemeenten en hen geholpen met het opstarten van persoonsgerichte aanpakken als ook onze expertise op deze doelgroep gedeeld (andere wetgeving, andere partners).
- **Lokaal signalenoverleg met bondgenoten/professionals:** We hebben in een overleg de signalen besproken met Syrische bondgenoten, zorgpartners met expertise op de doelgroep en politie/handhaving.
- **Samenwerking internationale schakelklas:** Een deel van de bij ons bekende personen zit op een van de internationale schakelklassen (Utrecht heeft er drie) of heeft daar in het verleden op gezeten. Een aantal van de incidenten, lijkt daar ook te zijn gestart of hebben juist daar een staartje gekregen. De internationale schakelklas is een partner geworden in de aanpak en er vindt structurele afstemming plaats over casuïstiek waarin veiligheidsrisico's een rol spelen.
- **AZC Utrecht heeft maatregelen getroffen:** De locatiedirecteur van Utrecht heeft in 2024 bij ons gemeld dat zij op locatie Joseph Haydenlaan ook een aantal incidenten hebben gehad (o.a. 20 minderjarige personen op een kamer voor 2 personen, cijfers op de muren die mogelijk verwijzen naar bendevoering). Er is een locatieverbod opgelegd aan alle betrokken jongeren. Daarnaast wordt er strenger gecontroleerd bij de ingang. Naar aanleiding van de toename van incidenten in 2025 op de locaties zelf gaan we COA-opstapeling en onze aanpak met elkaar vervlechten. Dat betekent dat we ook locatie- en persoonsgerichte interventies gaan inzetten op de COA-locaties.
- **Landelijke samenwerking:** Na ieder incident hebben we contact opgenomen met de landelijke ketenmarinier vanuit het ministerie van Asiel en Migratie³. Alle signalen over overlast en opstootjes die we lokaal hebben opgehaald hebben we gedeeld met het verzoek om hier gerichte acties op te zetten binnen de betrokken AZC's of betrokken organisaties. We hebben verschillende malen contact opgenomen met zowel de ketenmarinier als met het DG ketenregie van het ministerie van Asiel en Migratie. Hier hebben we het verzoek gedaan om dit fenomeen niet alleen lokaal/ regionaal aan te pakken maar juist ook landelijk met elkaar naar oplossingen te zoeken.

Resultaat

We hebben korte lijnen met bondgenoten/professionals, de internationale schakelklas, landelijke partners en (buurt-)gemeenten waardoor we snel kunnen schakelen. Verder hebben we met OM en politie gesproken over de mogelijkheden om vaker ambtshalve te vervolgen. Stichting Jongerenwerk Utrecht is in 2024 meer gaan inzetten op deze jongeren, o.a. door aanwezig te zijn in het stationsgebied.

Doordat de Syrische jongeren zich snel verplaatsen en snel van samenstelling wisselen blijft het lastig om de groep goed in beeld te krijgen.

³ De ketenmariniers werken onafhankelijk en vallen onder de minister van Asiel en Migratie. De ketenmariniers zijn aanspreekpunt voor personen en partijen die overlast ondervinden van asielzoekers.